

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Tomáše Herce a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **V. H.**, zastoupený JUDr. Terezou Chadimovou, advokátkou se sídlem Karlov 254, Velká Bíteš, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 9. 2023, č. j. x, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 11. 2024, č. j. 56 Ad 10/2023-49,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Věc se týká stanovení procentní výměry tzv. mimořádného hornického důchodu za použití § 76a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) vykonával v období od 1. 1. 1969 do 29. 1. 1979 zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm v uranových dolech, resp. zaměstnání I. pracovní kategorie při těžbě uranové rudy. Z tohoto důvodu se u něj uplatnil důchodový věk 50 let, a to na základě mimořádného opatření ministrů práce a sociálních věcí České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky k provedení usnesení vlády Československé socialistické republiky ze dne 17. 12. 1968 č. 465/1968, o opatřeních ke zlepšení zdravotních podmínek a prohloubení hmotného a sociálního zabezpečení pracovníků pracujících v rizikovém prostředí ionizujícího záření v uranovém průmyslu (dále jen „usnesení vlády č. 465/1968“). Podmínku věku stěžovatel splnil dne 29. 11. 1997. Starobní důchod byl stěžovateli k jeho žádosti přiznán od 1. 7. 2006. Žalovaná rozhodnutím ze dne 12. 5. 2010 stanovila jeho výši 12 123 Kč měsíčně.

[3] Dne 9. 12. 2022 požádal stěžovatel o zvýšení důchodu, žalovaná však tuto žádost rozhodnutím ze dne 15. 6. 2023, č. j. x, zamítla pro nesplnění podmínek stanovených v § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Toto rozhodnutí potvrdila v záhlaví označeným rozhodnutím, kterým zamítla námitky stěžovatele.

[4] Krajský soud napadeným rozsudkem zamítl žalobu stěžovatele proti rozhodnutí žalované o jeho námitkách. Ztotožnil se s výpočtem jeho starobního důchodu, který provedla žalovaná. Starobní důchod sestává ze dvou složek – základní výměry a procentní výměry. Základní výměra podle § 33 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění činila částku 1 470 Kč měsíčně a nebyla stěžovatelem zpochybňována. Sporný byl výpočet procentní výměry. V souladu s § 71 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění činila procentní výměra ke dni 1. 7. 2006 (dni přiznání starobního důchodu) za 37 let pojištění 55,50 % vyměřovacího pojistného základu, tedy 8 698 Kč měsíčně. Konečná výše procentní výměry byla stanovena podle § 76a zákona o důchodovém pojištění. Částka 8 698 Kč měsíčně byla zvýšena (valorizována) podle jednotlivých nařízení vlády o zvýšení důchodů vydaných ve vztahu k rokům 1996 až 2005 (což by činilo 18 164 Kč měsíčně) při respektování nejvyšší částky výše důchodu podle § 4 odst. 1 věty druhé zákona č. 76/1995 Sb., o zvýšení vyplácených důchodů a důchodů přiznávaných v roce 1995 (tj. částky 5 100 Kč), která byla rovněž valorizovaná podle uvedených nařízení vlády. Procentní výměra tak činila právě tuto valorizovanou nejvyšší částku, tedy 10 653 Kč měsíčně. Celkem měl stěžovatel nárok na starobní důchod ve výši 12 123 Kč měsíčně, tedy ve stejné výši, v níž byl stěžovateli přiznán rozhodnutím žalované ze dne 12. 5. 2010.

[5] Zákonnost stanovení procentní výměry starobního důchodu ve výši 10 653 Kč měsíčně byla podle krajského soudu potvrzena jeho dřívějším rozsudkem ze dne 14. 9. 2022, č. j. 41 Ad 17/2021-33. Tímto rozsudkem byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 12. 2021, kterým byly zamítnuty námitky stěžovatele a potvrzeno prvostupňové správní rozhodnutí o zamítnutí jeho dřívější žádosti o zvýšení starobního důchodu. Krajský soud v nyní napadeném rozsudku nepřisvědčil stěžovateli, že ve věci nebylo postupováno podle usnesení vlády č. 465/1968. V souladu s ním se u stěžovatele uplatnila podmínka důchodového věku 50 let. Nelze souhlasit s tvrzením stěžovatele, že mu byla ode dne 1. 7. 2006 chybně stanovena procentní výměra 8 698 Kč měsíčně. Ve skutečnost mu byla stanovena ve výši 10 653 Kč měsíčně.

II. Kasační stížnost žalobce a vyjádření žalované

[6] Stěžovatel podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů, které podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., navrhl jej zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení. Krajský soud i žalovaná měly pochybit při určení výše starobního důchodu stěžovatele. Důvod nesprávného výpočtu spočívá v nesprávně zjištěné základní procentní výměře před navýšením podle § 76a zákona o důchodovém pojištění. Částka 8 698 Kč měsíčně odpovídá dni 29. 11. 1997 (dni dosažení důchodového věku). Ke dni 1. 7. 2006 (dni přiznání starobního důchodu) však měla být valorizována v souladu s nařízeními vlády o zvýšení důchodů. Teprve s takto valorizovanou částkou měla žalovaná dále pracovat pro účely přezkumu správné výše starobního důchodu. Zjištěná základní výměra ke dni 1. 7. 2006 tak měla (po provedení srovnávacího výpočtu) činit 13 332 Kč měsíčně, zatímco částka 10 653 Kč měsíčně není správná. Krajský soud nesprávně posoudil

pokračování

právní otázku, kterou bylo určení výše základní procentní výměry starobního důchodu stěžovatele ve smyslu adekvátního zákonného valorizování podle příslušného nařízení vlády o zvýšení starobního důchodu, a nikoli ve smyslu nesprávně použitého § 76a zákona o důchodovém pojištění. Z takto chybně vypočtené procentní výměry je stěžovateli opakovaně určován starobní důchod, čímž jsou nadále krácena jeho práva. Žádost o zvýšení starobního důchodu byla podle stěžovatele důvodná.

[7] Žalovaná ve svém vyjádření navrhla kasační stížnost zamítnout. Podrobně shrnula důvody zamítnutí návrhu stěžovatele na zvýšení důchodu, včetně výpočtu výše starobního důchodu stěžovatele.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) konstatuje, že kasační stížnost je přípustná, byla podána osobou k tomu oprávněnou, včas a z důvodů, které zákon připouští. Stěžovatel je zastoupen advokátkou.

[9] Pro posouzení procesních předpokladů, za nichž lze kasační stížnost věcně projednat, má význam, že stěžovatel podal žalobu proti rozhodnutí ve věci důchodového pojištění. O takové žalobě je podle § 31 odst. 2 s. ř. s. oprávněn rozhodovat specializovaný samosoudce. Kasační stížnost ve věci, ve které v řízení před krajským soudem rozhodoval samosoudce a která *„svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele“*, je podle § 104a s. ř. s. nepřijatelná.

[10] Podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele ve smyslu § 104a s. ř. s. je dán pouze za situace, že (1) kasační stížnost se týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny v judikatuře Nejvyššího správního soudu, (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou judikaturou řešeny rozdílně, (3) kasační stížnost vyžaduje učinit odklon od ustálené judikatury, nebo (4) bylo-li v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS). Tato v minulosti vymezená kritéria se uplatní i za platné zákonné úpravy, která rozšířila okruh případů, kdy Nejvyšší správní soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti (např. usnesení NSS ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS, odst. [11]).

[11] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[12] Stěžovatel zpochybňuje výpočet procentní výměry starobního důchodu provedený v rozhodnutí žalované o námitkách. Zastává názor, že částka 8 698 Kč měsíčně odpovídala toliko základní procentní výměře ke dni 29. 11. 1997 (dni dosažení důchodového věku) a měla být valorizována v souladu s příslušnými nařízeními vlády o zvýšení důchodů v příslušných letech. Tím by byla vypočtena vyšší procentní výměra, než kterou určila žalovaná. Krajský soud se s touto argumentací neztotožnil, neboť v posuzované věci byl proveden výpočet procentní výměry v souladu s § 76a zákona o důchodovém pojištění.

[13] Podle § 76a zákona o důchodovém pojištění *„[p]rocentní výměra starobního důchodu, který je přiznáván po 30. červnu 2006 pojištěncům, jejichž důchodový věk byl stanoven podle*

§ 74a odst. 1 nebo § 76 odst. 1, a pojištěncům, kteří vykonávali před 1. lednem 1993 aspoň po dobu 15 let zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (popřípadě 10 let, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech), které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, se zvyšuje ode dne přiznání tohoto důchodu podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabyly účinnosti v období od 1. ledna 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává tento důchod. Zvýšení podle věty první však spolu s procentní výměrou důchodu nesmí přesáhnout nejvyšší výměru, která se stanoví tak, že nejvyšší částka výše důchodu podle § 4 odst. 1 věty druhé zákona č. 76/1995 Sb., o zvýšení vyplácených důchodů a důchodů přiznávaných v roce 1995, se zvýší podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabyly účinnosti v období od 1. ledna 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává starobní důchod. Zvýšení podle věty první a druhé se stanoví tak, jako kdyby starobní důchod byl přiznán ke dni 31. prosince 1995“.

[14] Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že účelem § 76a zákona o důchodovém pojištění je zvláštní úprava výpočtu procentní výměry starobního důchodu, která se za předpokladu, že je to pro pojištěnce výhodnější, uplatní před obecnými zákonnými pravidly (srov. rozsudek rozšířeného senátu ze dne 26. 11. 2019, č. j. 1 Ads 24/2018-61, č. 3957/2020 Sb. NSS, odst. [25], nebo rozsudek NSS ze dne 2. 12. 2021, č. j. 6 Ads 128/2020-20, odst. [31]).

[15] Při výpočtu procentní výměry podle § 76a zákona o důchodovém pojištění je třeba nejprve řádně stanovit procentní výměru starobního důchodu konkrétního žadatele podle obecné zákonné úpravy. Takto stanovená procentní výměra se následně valorizuje podle podzákonných předpisů o zvýšení důchodů, které nabyly účinnosti v období od 1. 1. 1996 do dne předcházejícímu dni, od něhož se přiznává důchod. Zároveň je stanovena nejvyšší možná procentní výměra, která může být valorizací dosažena (k výkladu tohoto ustanovení srov. rozsudek NSS ze dne 8. 2. 2018, č. j. 2 Ads 371/2017-28, odst. [18]). Jde o pojistku mající původ v § 76 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 30. 6. 2006, která zajišťuje, aby nevznikaly diference vyvolávající požadavek na další vyrovnání důchodů (srov. § 76a. In VORÍŠEK, V. *Zákon o důchodovém pojištění. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 236). Uvedené ustanovení bylo předchůdcem § 76a zákona o důchodovém pojištění (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 8. 2003, č. j. 2 Ads 37/2003-36).

[16] Krajský soud rozhodl správně, jestliže se ztotožnil s právním názorem žalované o použitelnosti § 76a zákona o důchodovém pojištění ve věci starobního důchodu stěžovatele. Použití tohoto ustanovení bylo opodstatněno splněním zákonných podmínek. Pro stanovení starobního důchodu tak byla rozhodná nejvyšší možná procentní výměra, která činila 10 653 Kč měsíčně. Stěžovatel svými námitkami nezpochybnil její výpočet provedený žalovanou. Podstatou jeho námitek bylo tvrzení variantního výpočtu, který se měl uplatnit navzdory jednoznačné zvláštní úpravě obsažené v § 76a zákona o důchodovém pojištění. Za těchto okolností nelze právnímu posouzení krajského soudu nic vytknout.

[17] Ve věci nevyvstala žádná právní otázka, v níž by bylo možné spatřovat některý z předpokladů přijatelnosti kasační stížnosti. Nebylo zjištěno žádné, natožpak zásadní pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[18] Jelikož kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, Nejvyšší správní soud ji podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[19] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 větou první ve spojení s § 120 s. ř. s. podle úspěchu ve věci. Je tomu tak z toho důvodu, že při odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost jde o zjednodušený meritorní přezkum napadeného rozhodnutí krajského soudu (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS). Ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. se neuplatní. Stěžovatel neměl v posuzované věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovaná sice úspěch měla, v tomto řízení jí ale nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti. Náhrada nákladů řízení jí tak nebyla přiznána.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. ledna 2026

JUDr. Radan Malík
předseda senátu